

Obsah

Předmluva	VII
O autorovi	IX
Seznam použitých zkratk	XXI

I. Obecná část. Institucionální právo

1. Historie a perspektivy	3
1.1 Pojem Evropa	3
1.2 Myšlenka sjednocené Evropy do r. 1950	3
1.3 Komunitární Evropa (1950–1992)	5
1.3.1 Schumanova deklarace (1950)	5
1.3.2 Pařížská Smlouva o Evropském společenství uhlí a oceli (1952–2002)	6
1.3.3 Neúspěch Evropského obranného společenství (1954)...	7
1.3.4 Římské smlouvy (1957)	7
1.3.5 Komunitární zkušenosti	8
1.4 Komunitárně – unijní Evropa (1992–2009)	11
1.5 Unijní Evropa (od 2009)	13
1.6 Perspektivy	14
1.7 Jiné formy evropské integrace	16
1.8 Historie vztahu Evropské unie a České republiky	18
2. Systém evropského práva	21
2.1 Pojem	21
2.2 Povaha	21
2.2.1 Právo EU jako samostatný právní řád	22
2.2.2 Funkčnost práva EU	24
2.3 Věcná působnost – předmět práva EU	24
2.3.1 Evropský prvek	24
2.3.2 Obrácená diskriminace	25
2.4 Osobní působnost	26
2.4.1 EU a její orgány	26
2.4.2 Členské státy a jejich orgány	26
2.4.3 Fyzické osoby	27
2.4.4 Právnícké osoby	27
2.4.5 Jiné entity	28
2.5 Územní působnost	28
2.5.1 Území EU	28
2.5.2 Extraterritorialita soutěžního práva	29
2.6 Časová působnost	29

3. Základy Evropské unie	31
3.1 Povaha Evropské unie	31
3.2 Právní subjektivita EU a ESAE	33
3.3 Hodnoty	34
3.3.1 Demokracie	35
3.3.2 Unie práva	36
3.4 Cíle	37
3.5 Členství	38
3.5.1 Obsah členství	38
3.5.2 Výjimky z jednotného obsahu členství v EU	39
3.5.3 Přistoupení	40
3.5.4 Vystoupení	41
3.5.5 Vyloučení	41
3.5.6 Pozastavení práv	41
3.6 Občanství EU	43
3.7 Symboly	44
4. Pravomoci	46
4.1 Principy pravomocí EU a jejich výkonu	46
4.1.1 Zásada svěření pravomocí EU členskými státy	46
4.1.2 Zásada proporcionality	48
4.2 Druhy pravomocí podle míry zapojení EU	49
4.2.1 Výlučné pravomoci EU	49
4.2.2 Sdílené pravomoci	49
4.2.3 Koordinační, podpůrné a doplňkové pravomoci EU	54
4.3 Vertikální vymezení pravomocí	54
4.3.1 Formy vertikálního svěření pravomocí	54
4.3.2 Slabiny katalogu vertikálně sdílených pravomocí	56
4.4 Horizontální vymezení pravomocí	57
4.5 Pravomoci členských států a právo EU	58
5. Orgány Evropské unie	60
5.1 Typologie orgánů EU	61
5.2 Evropská rada	62
5.2.1 Složení	62
5.2.2 Pravomoci	62
5.2.3 Fungování	63
5.3 Rada	64
5.3.1 Složení	64
5.3.2 Pravomoci	65
5.3.3 Fungování	66
5.4 Komise	70
5.4.1 Složení	70
5.4.1 Pravomoci	72
5.4.2 Fungování	73

5.5	Evropský parlament	74
5.5.1	Počet poslanců	74
5.5.2	Volební systém	75
5.5.3	Status poslanců EP	76
5.5.4	Pravomoci	77
5.5.5	Fungování	79
5.6	Evropský veřejný ochránce práv	81
5.7	Soudní dvůr Evropské unie	82
5.8	Evropská centrální banka	82
5.9	Účetní dvůr	82
5.10	Hospodářský a sociální výbor	83
5.11	Výbor regionů	83
5.12	Finanční orgány	84
5.13	Interinstitucionální pomocné orgány	84
5.14	Agentury	84
5.15	Hlavní horizontální zásady fungování orgánů EU	85
5.16	Transparentnost a přístup k dokumentům	87
5.17	Jazyky	89
5.18	Sídlo orgánů	90
5.19	Personál	91
5.20	Výsady a imunity	91
5.21	Financování EU	92
5.21.1	Víceletý finanční rámec EU	92
5.21.2	Rozpočet EU	92
5.21.3	Rozpočtové pravomoci	94
6.	Prameny evropského práva	96
6.1	Typologie a hierarchie	96
6.2	Primární právo	97
6.2.1	Součásti primárního práva	97
6.2.2	Vzájemné vztahy mezi součástmi primárního práva	98
6.2.3	Proces přijímání a revize primárního práva	99
6.3	Obecné zásady právní	101
6.3.1	Zásady společné právní řádům členských států	103
6.3.2	Zásady odvozené z povahy EU jakožto Unie práva	103
6.3.3	Strukturální principy fungování EU	105
6.3.4	Zásady mezinárodního práva	108
6.3.5	Základní lidská práva	110
6.4	Judikatura Soudního dvora EU	110
6.5	Vnější smlouvy	111
6.5.1	Pravomoc k uzavírání vnějších smluv	112
6.5.2	Procesní pravidla	112
6.6	Sekundární právo	113
6.6.1	Druhy sekundárních aktů	114
6.6.2	Volba druhu aktu	115

6.6.3	Nařízení	115
6.6.4	Směrnice	116
6.6.5	Rozhodnutí	118
6.6.6	Závazné akty sui generis mimo výčet článku 288 SFEU	118
6.6.7	Platné historické formy sekundárních aktů	119
6.6.8	Interinstitucionální dohody	119
6.6.9	Nezávazné právní akty	120
6.6.10	Přijímání sekundárního práva EU	121
6.6.11	Revize a rušení sekundárních aktů	123
6.6.12	Platnost, závaznost a účinnost sekundárních aktů EU	123
6.6.13	Formální náležitosti právních aktů	127
6.7	Terciální právo	130
7.	Základní lidská práva	132
7.1	Hlavní prameny základních práv	132
7.2	Význam základních práv v EU	133
7.3	Působnost základních práv EU	134
7.4	Aplikace základních práv v EU	134
7.5	Listina základních práv EU	135
7.5.1	Obsah LZP	135
7.5.2	Působnost LZP	136
7.5.3	Význam LZP	137
7.6	Právo EU a EÚLP	138
7.7	Trestněprávní ochrana základních práv	141
7.8	Institucionální aspekty	142
8.	Uplatňování evropského práva	143
8.1	Uplatnění práva EU členskými státy	143
8.1.1	Vydávání prováděcích předpisů orgány členských států	144
8.1.2	Vydávání individuálních právních aktů orgány členských států	144
8.1.3	Sankce ukládané orgány členských států	145
8.2	Zásady uplatnění práva EU v právu členských států	145
8.2.1	Přímá použitelnost	146
8.2.2	Přímý účinek	149
8.2.3	Přednost	158
8.2.4	Nepřímý účinek	164
8.2.5	Odpovědnost členského státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením práva EU	166
8.2.6	Odpovědnost za škodu způsobenou porušením práva EU mezi jednotlivci	168
8.3	Vztah mezinárodních smluv členských států a práva EU	168
8.3.1	Dřívější smlouvy členských států a právo EU	168
8.3.2	Pozdější smlouvy členských států	171

8.4	Uplatnění práva EU orgány EU	172
8.4.1	Vydávání právních předpisů orgány EU	172
8.4.2	Vydávání individuálních právních aktů orgány EU	172
8.4.3	Sankce ukládané orgány EU	173
8.5	Aplikace práva EU z pohledu jednotlivce.	174
8.5.1	Aplikace práva EU jednotlivcem vůči orgánům EU	174
8.5.2	Aplikace práva EU jednotlivcem vůči členským státům. .	175
8.5.3	Aplikace práva EU jednotlivcem vůči jednotlivci.	175
8.6	Uplatňování práva EU v právním řádu ČR.	175
9.	Soudní přezkum	179
9.1	Soudní dvůr.	180
9.1.1	Složení.	180
9.1.2	Fungování a metody práce	181
9.1.3	Příslušnost.	181
9.2	Tribunál.	182
9.2.1	Organizace a fungování.	182
9.2.2	Příslušnost.	183
9.3	Specializované soudy	183
9.4	Některé procesní instituty.	183
9.5	Druhy řízení před SDEU	185
9.5.1	Spory	185
9.5.2	Nesporná řízení	186
9.5.3	Statistické údaje o fungování SDEU.	186
9.6	Výklad práva EU.	186
9.7	Žaloba na porušení Smluv	188
9.7.1	Aktivní legitimace.	189
9.7.2	Předsoudní fáze	189
9.7.3	Soudní fáze	189
9.7.4	Znaky porušení Smluv	190
9.7.5	Účinky rozhodnutí o porušení.	191
9.8	Žaloba na neplatnost právních aktů EU	192
9.8.1	Podmínky přípustnosti	192
9.8.2	Důvody neplatnosti	195
9.8.3	Účinky rozhodnutí o neplatnosti	196
9.8.4	Žaloba na neplatnost rozhodnutí o porušení hodnot EU. .	196
9.8.5	Námitka protiprávnosti	197
9.9	Žaloba na nečinnost orgánů EU	197
9.9.1	Přípustnost.	197
9.9.2	Řízení	198
9.10	Žaloba o náhradu škody způsobenou EU	199
9.10.1	Smluvní odpovědnost EU	199
9.10.2	Mimosmluvní odpovědnost EU	200
9.11	Zaměstnanecké věci	203
9.12	Rozhodčí řízení.	203

9.13	Řízení o předběžných otázkách	203
9.13.1	Předmět předběžné otázky	204
9.13.2	Přípustnost předběžné otázky	205
9.13.3	Aktivní legitimace: pojem soudu členského státu	205
9.13.4	Možnost položit předběžnou otázku	206
9.13.5	Povinnost předložit předběžnou otázku	207
9.13.6	Řízení	209
9.13.7	Účinek rozhodnutí	210
9.13.8	Časová působnost rozhodnutí	210
9.14	Řízení o posudku	211
9.14.1	Řízení o posudku podle SFEU	211
9.14.2	Řízení o posudku podle SESAE	211
9.15	Vztahy mezi jednotlivými řízeními	212
9.15.1	Autonomie jednotlivých druhů řízení	212
9.15.2	Překryv jednotlivých druhů řízení	213

II. Zvláštní část. Hmotné právo

10. Základy vnitřního trhu EU	219
10.1 Vnitřní trh EU a mezinárodní integrace	219
10.1.1 Výhody mezinárodní ekonomické integrace	219
10.1.2 Druhy regionální ekonomické integrace	219
10.2 Ekonomická charakteristika EU	221
10.3 Pojem vnitřního trhu EU	221
10.4 Součásti vnitřního trhu	222
10.5 Nástroje vytváření vnitřního trhu	223
10.5.1 Základní koncepty vnitřního trhu EU	223
10.5.2 Historie používání integračních nástrojů v EU	226
10.6 Harmonizace právních řádů členských států EU	227
10.6.1 Obsah harmonizační povinnosti	227
10.6.2 Právní základy harmonizace	228
10.6.3 Výjimky a ochranná ustanovení	230
10.6.4 Stupeň a typ harmonizace	231
10.6.5 Meze účinnosti harmonizace	232
10.6.6 Důsledky nesplnění harmonizační povinnosti	233
11. Volný pohyb zboží	234
11.1 Věcná působnost zásady: pojem zboží	235
11.1.1 Pojem zboží obecně	235
11.1.2 Zboží ve volném oběhu	236
11.2 Územní působnost volného pohybu zboží	237
11.3 Překážky volnému pohybu zboží v EU	237
11.3.1 Tarifní překážky	237
11.3.2 Netarifní překážky	242
11.3.3 Výjimky ze zákazu kvantitativních překážek	248

11.3.4	Technické předpisy jako překážka obchodu	252
12.	Volný pohyb osob	256
12.1	Volný pohyb občanů EU	257
12.1.1	Osobní působnost: beneficianti	257
12.1.2	Obsah práva volného pohybu a pobytu osob	258
12.1.3	Zásady aplikace práva pohybu osob	260
12.2	Výjimky ze zákazu omezování volného pohybu osob	262
12.2.1	Obecné legislativní výjimky	262
12.2.2	Výjimky mezinárodního práva	263
12.2.3	Podmínky aplikace výjimek	263
12.3	Kolize volného pohybu osob za ekonomickým účelem s jinými svobodami vnitřního trhu	265
13.	Volný pohyb pracovníků	267
13.1	Osobní působnost: beneficianti	267
13.1.1	Pracovník	267
13.1.2	Rodinní příslušníci	269
13.2	Specifická práva pracovníka na volný pohyb a pobyt	269
13.2.1	Právo pobytu	270
13.2.2	Zákaz omezení přístupu k zaměstnání	270
13.2.3	Nediskriminace ve výkonu zaměstnání	274
13.3	Sociální politika	275
13.3.1	Sociální zabezpečení	275
13.3.2	Pracovní právo	277
13.3.3	Sociální dialog	280
13.3.4	Výjimky ze zásady volného pohybu pracovníků	280
14.	Svoboda usazování	283
14.1	Věcná působnost: pojem a obsah práva usazování	283
14.2	Osobní působnost: beneficianti	285
14.2.1	Fyzické osoby	285
14.2.2	Právnícké osoby	285
14.3	Překážky svobodě usazování a jejich odstraňování	286
14.3.1	Diskriminační podmínky usazování	286
14.3.2	Nediskriminační omezení usazování	286
14.3.3	Diplomy a kvalifikační požadavky	287
14.4	Výjimky z práva usazování	287
14.5	Usazování právnických osob	288
14.5.1	Osobní působnost usazování právnických osob	288
14.5.2	Obsah svobody usazování ve vztahu k právnickým osobám	289
14.5.3	Harmonizace práva obchodních společností	290
14.5.4	Unijní formy obchodních společností	291
14.5.5	Nedostatky unijního práva společností	293

15. Volný pohyb služeb	295
15.1 Věcná působnost: pojem služby	296
15.2 Osobní působnost: beneficianti	297
15.3 Překážky volného pohybu služeb a jejich odstraňování	298
15.3.1 Pojem překážky	298
15.3.2 Druhy překážek	298
15.3.3 Nástroje odstraňování překážek	299
15.4 Výjimky ze zákazu omezování volného pohybu služeb	299
16. Evropský finanční prostor	301
16.1 Volný pohyb kapitálu a běžných plateb	301
16.1.1 Pojmy	301
16.1.2 Zásada: zákaz omezení	302
16.1.3 Výjimky	303
16.1.4 Vztah k dalším svobodám vnitřního trhu	305
16.2 Hospodářská a měnová unie	306
16.2.1 Koordinace hospodářských politik členských států	306
16.2.2 Společná měna	309
16.2.3 Instituce HMU	312
16.3 Liberalizace finančních služeb	313
16.3.1 Nástroje liberalizace	313
16.3.2 Nástroje protikrizové regulace	314
16.3.3 Orgány dohledu nad finančními trhy	315
17. Soutěžní politika	317
17.1 Základy soutěžní politiky EU	317
17.2 Součásti soutěžní politiky	318
17.3 Definice soutěžního práva EU	319
17.3.1 Podnik	319
17.3.2 Relevantní trh	321
17.3.3 Úroveň hospodářské soutěže v EU	322
17.3.4 Citelný dopad na obchod EU	322
17.4 Zákaz protisoutěžních dohod	323
17.4.1 Pojem dohody	324
17.4.2 Forma dohody	324
17.4.3 Citelné narušení soutěže	326
17.4.4 Lokalizace protisoutěžní dohody na vnitřním trhu	327
17.4.5 Dopad na obchod mezi členskými státy (tzv. mezistátní klauzule)	327
17.4.6 Výjimky ze zákazu	328
17.5 Zákaz zneužití dominantního postavení	329
17.5.1 Dominantní postavení	329
17.5.2 Zneužití dominantního postavení	332
17.6 Prosazování čl. 101 a 102 SFEU	334
17.6.1 Veřejnoprávní prosazování čl. 101 a 102 SFEU	334

17.6.2	Soukromé prosazování soutěžního práva	340
17.7	Spojování podniků	340
17.7.1	Pojem spojování podniků	341
17.7.2	Unijní dimenze	342
17.7.3	Dovolenost spojování podniků	343
17.7.4	Řízení před Komisí	344
17.8	Soutěžní pravidla pro členské státy	345
17.9	Povinnost členských států neohrožovat legislativou soutěž mezi podniky.	345
17.10	Veřejné podpory	346
17.10.1	Podpory neslučitelné s vnitřním trhem	346
17.10.2	Výjimky ze zákazu čl. 107/1 SFEU	348
17.10.3	Přezkum veřejných podpor v EU	349
17.11	Podniky s veřejným vlivem a pravidla soutěže.	351
17.11.1	Obecný režim podniků s veřejným vlivem	352
17.11.2	Státní monopoly obchodní povahy	353
17.11.3	Podniky poskytujících služby obecného hospodářského zájmu	354
17.11.4	Pravomoci Komise	357
17.12	Veřejné zakázky	357
18.	Prostor svobody, bezpečnosti a práva	361
18.1	Cizinecká politika	363
18.1.1	Zrušení kontrol na vnitřních hranicích – Schengenský systém.	363
18.1.2	Společná pravidla překračování vnějších hranic.	364
18.1.3	Boj s nelegální migrací	364
18.1.4	Společná vízová politika	365
18.1.5	Společný azylový systém	365
18.1.6	Řízená mimoazylová imigrace	366
18.2	Soudní a policejní spolupráce v trestních věcech.	367
18.2.1	Vzájemné uznávání rozhodnutí justičních orgánů	367
18.2.2	Harmonizace trestního práva	368
18.2.3	Instituce soudní spolupráce.	369
18.2.4	Policejní spolupráce v trestních věcech	369
18.2.5	Konkrétní oblasti trestněprávní spolupráce.	370
18.3	Soudní spolupráce v občanskoprávních věcech	373
18.3.1	Právo rozhodné	374
18.3.2	Určování soudní příslušnosti.	374
18.3.3	Uznávání a výkon soudních a mimosoudních rozhodnutí	374
18.3.4	Další procesní instituty	375
18.3.5	Institucionální a informační zajištění	376
19.	Politiky EU – přehled	377
19.1	Horizontální – obecné požadavky na politiky EU	377

19.2	Vnitřní politiky EU	378
19.2.1	Soutěžní politika	378
19.2.2	Ochrana spotřebitele	378
19.2.3	Společná zemědělská politika a rybolov	378
19.2.4	Regionální politika	378
19.2.5	Dopravní politika	379
19.2.6	Transevropské sítě	379
19.2.7	Hospodářská a měnová politika	380
19.2.8	Sociální politika	380
19.2.9	Politika zaměstnanosti	380
19.2.10	Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	380
19.2.11	Průmysl	380
19.2.12	Životní prostředí	381
19.2.13	Energetika	381
19.2.14	Ochrana zdraví	381
19.2.15	Kultura	382
19.2.16	Sport	382
19.2.17	Vzdělávání	382
19.2.18	Cestovní ruch	382
19.2.19	Civilní ochrana	383
19.2.20	Správní spolupráce	383
19.2.21	Prostor spravedlnosti, bezpečnosti a práva	383
19.3	Vnější politiky	383
19.3.1	Zásady, cíle a nástroje vnějších vztahů EU	383
19.3.2	Vnější pravomoci EU	384
19.3.3	Obecné institucionální aspekty vnějších vztahů	384
19.3.4	Společná obchodní politika	385
19.3.5	Rozvojová spolupráce	387
19.3.6	Humanitární pomoc	387
19.3.7	Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi	388
19.3.8	Evropská politika sousedství	388
19.3.9	Přidružení	389
19.3.10	Rozšiřování	389
19.3.11	Společná zahraniční a bezpečnostní politika	390
	Prameny	397
	Rejstřík základních judikátů	401
	Věcný rejstřík	405